vaardigingsgrond om zich te verdedigen, wanneer men werd aangevallen omdat men zich van de Kerk had afgescheiden, en een prikkel om degenen, die in de Hervormde Kerk gebleven waren, tot gelijke afscheiding van deze Kerk te bewegen. Van de ware Kerk van Christus mag men zich niet afscheiden, maar van de valsche Kerk, zooals onze Confessie zegt, moet men zich afscheiden om zich bij de ware Kerk te voegen. „Het ambt, of, om het in de taal onzer dagen uit te drukken, de plicht en roeping aller geloovigen toch is om volgens Gods Woord zich af te scheiden van degenen, die niet van de Kerk zijn, en zich te voegen tot de vergadering der ware Kerk, waar of op wat plaats God deze gesteld heeft, al ware het dat de magistraten en plakkaten der prinsen daartegen waren en dat de dood of eenige lichamelijke straf daaraan hing" (Art. 28). Stond het vast, dat de Hervormde Kerk een valsche Kerk was, dan had men niet alleen het volste recht, maar dan was men krachtens Gods bevel geroepen om zich van deze Kerk te scheiden en bij de ware Kerk zich te voegen. Het was die overtuiging, die aan zoovelen den moed gaf, zelfs al ging het tegen de plakkaten der prinsen en al kostte het hun straf en boete, om zich van de Hervormde Kerk los te maken en bij het verachte hoopske der Afgescheidenen te voegen. En hoe men ook over de Afscheiding oordeelen moge, men behoort eerbied te hebben voor de vastheid van geloofsovertuiging die uit hun daad sprak, en bewondering voor de offers, die zij daarvoor hebben gebracht. Maar niet alleen, dat door deze opvatting van de Hervormde Kerk als een valsche Kerk hun eigen daad voor hun conscientie gerechtvaardigd kon worden, maar ze konden op dien grond rusteloos hun roepstem laten uitgaan tot degenen, die in de Hervormde Kerk bleven, om hen te vermanen toch uit deze Kerk uit te gaan en zich bij hen te voegen. Het maakte indruk, het sprak tot de conscientie, het liet deze achtergebleven broeders geen rust, wanneer hun telkens werd voorgehouden, dat de Hervormde Kerk het Babylon was, waarvan de Apostel zeide: gaat uit van haar, opdat gij aan hare zonden geen gemeenschap hebt en opdat gij van hare plagen niet ontvangt (Openb. 16:4).

Maar hoe gemakkelijk het kerkelijk vraagstuk wezen zou, wanneer de Hervormde Kerk metterdaad een valsche Kerk was in dien zin, waarin onze Belijdenis dit opvat, toch gaat het niet aan, deze qualificatie zonder meer op haar *als geheel* toe te passen. Hoe pakkend zulk een leuze ook moge wezen en hoezeer zij in dagen van strijd dienst kan doen, wie in rustiger bezinning zich rekenschap geeft van wat onze Confessie bedoelde, zal terstond toestemmen, dat wat zij onder valsche Kerk verstaat, toch wat anders is dan het beeld, dat de Hervormde Kerk als geheel ons biedt. Neem, om dit scherp te voelen, als voorbeeld wat de Confessie zegt van de sacramentsbediening der valsche Kerk, nl. dat deze Kerk de sacramenten niet bedient, zooals Christus ze heeft ingesteld, maar daaraan toe of afdoet naar haar goeddunken. Van de Roomsche Kerk kan dit gezegd worden, want zij heeft het aantal sacramenten vermeerderd tot zeven; ze heeft de eigenlijke sacramenten, door Christus ingesteld, veranderd, met allerlei superstitieuse ceremoniën omgeven en van het Avondmaal een misoffer gemaakt. Maar de Hervormde Kerk heeft dit nooit gedaan. Zij heeft nooit een nieuw sacrament ingesteld, nooit superstitieuse ceremoniën bij Doop en Avondmaal ingevoerd, en ze heeft ook niet een sacrament, door Christus ingesteld, weggenomen. Officieel handhaaft ze nog altoos de door Christus ingestelde sacramenten; zelfs de liturgische formulieren, door onze Vaderen opgesteld, zijn nooit afgeschaft geworden; ieder predikant, die deze sacramenten naar de instelling van Christus bedient, heeft daartoe volkomen het recht en in tal van gemeenten geschiedt dit nog altoos. Dat verschillende predikanten in de Hervormde Kerk zich aan de instelling van Christus niet meer houden, zelfs de sacramenteele worden bij Doop en Avondmaal opzettelijk veranderen en van geen sacrament meer weten willen, is volkomen juist; evenzeer, dat de Synode der Hervormde Kerk, al heeft zij zulk eigenmachtig doen nooit officieel goedgekeurd, toch wel oogluikend deze afwijking van Christus ordinantiën gedoogde; maar hoe ernstig deze zonde ook moge wezen, men kan daarom niet zeggen, dat de Hervormde Kerk *als zoodanig* de Sacramenten niet meer bedient naar de instelling van Christus. Ware dit zoo; had de Hervormde Kerk bijv. gelast den doop te bedienen zonder daarbij den naam van God Drieënig aan te roepen, of had zij het Avondmaal opgeheven; dan zou niet één geloovige meer in deze Kerk gebleven zijn. Zoo kan dit eene voorbeeld wel afdoende aantoonen, waarom het niet aangaat, de kenteekenen, die onze Confessie voor de valsche Kerk opgeeft, zonder meer op de Hervormde Kerk toe te passen. Dit is dan ook de oorzaak, waarom de vermaning tot de geloovigen in de Hervormde Kerk gericht om zich van deze „valsche Kerk" af te scheiden, zoo weinig indruk maakt op hun conscientie. Al zullen zij u volmondig toegeven, dat de Hervormde Kerk als geheel genomen menige deformatie aanwijst; dat er tal van misstanden en gebreken in deze Kerk gevonden worden, en dat een reformatie der Kerk daarom noodig is; ze weigeren toch te erkennen, dat daarom de Hervormde Kerk reeds een valsche Kerk is geworden en dat het hun plicht zou wezen, zich van deze Kerk af te scheiden. In een valsche Kerk wordt geen zuivere prediking des Woords en geen bediening der Sacramenten naar Christus instelling gevonden, en waar dit in de Hervormde Kerk op tal van plaatsen nog wel het geval is, kunnen zij daarom de Hervormde Kerk niet als een valsche Kerk beschouwen.

Ook waar we het standpunt dezer broeders niet deelen, eischt toch de billijkheid, dat we de gegrondheid van dit bezwaar, door hen ingebracht, erkennen. En we gelooven, dat ook onze Kerkelijke pers wel zal doen, met de Hervormde Kerk niet als een valsche Kerk te bestempelen.

Of het daarom juist is, wat van de zijde dezer broeders beweerd wordt, dat men van het Kerkelijk instituut, waartoe men behoort, zich niet mag afscheiden om naar een ander Kerkelijk instituut over te gaan, zoolang het niet vaststaat, dat dit Kerkelijk instituut een valsche Kerk is geworden, is een geheel andere vraag, waarop we later terugkomen. Het is de fout geweest der Afgescheidenen, dat zij, voor het recht der geloovigen om zich van de Kerk af te scheiden, zich veel te uitsluitend beroepen hebben op wat onze Confessie in Artikel 28 zegt, alsof dit het eenige geval was, waarin breuke met het Kerkelijk instituut, waartoe men behoort, geoorloofd en plicht zou wezen. Onze Confessie rekent alleen met de tegenstelling van de *ware* en de *valsche* Kerk. Maar er zijn nog tal van andere Kerkformatiën denkbaar, waarvan men niet zeggen kan, dat zij een valsche Kerk geworden zijn, die zelfs in zekeren zin nog een ware Kerk van Christus zijn, maar die toch zooveel deformatie toonen, dat een geloovige volkomen het recht heeft, zulk een minder zuivere Kerkformatie te verlaten om zich bij een zuiverder Kerkformatie aan te sluiten. Wie zal bijv. aan een lidmaat der Luthersche Kerk, al is deze Kerk door de Gereformeerde Kerken als een ware Kerk van Christus erkend, het recht ontzeggen, wanneer hij tot het inzicht is gekomen, dat de Gereformeerde belijdenis zuiverder is, zich bij deze Kerk aan te sluiten? En evenzoo, al is de Episcopaalsche Kerk in Engeland, als een Gereformeerde Kerk erkend, zelfs op de Synode van Dordt, wie zou daarom aan een lidmaat dezer Kerk het recht betwisten om deze Kerk wegens haar hierarchische inrichting te verlaten en zich te voegen bij een Kerk, die naar den eisch van Gods Woord veel zuiverder wordt geregeerd?

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van den Heer H. J. M. te U. ƒ 1.50.

In hartelijken dank ontvangen van J. v. d. K. postmerk onleesbaar ƒ 10.

Ds. J. H. Houtzagers.

Leestafel.

Dr. Vance, pred. te Passiac N.-J. (U. S. A.) Gods onveranderlijk en eeuwig plan voor des menschen behoudenis. Vertaald door C. M. E. K. — J. H. Kok 1918, Kampen.

Dit boekje van ruim twintig bladzijden is de vertaling eener in druk vastgelegde rede door den Amerikaan Dr. Vance, een Gereformeerd predikant, in Augustus 1917 te East-Northfield gehouden.

De Vertaalster, Mej. C. M. E. K., een intelligente jonge vrouw van gereformeerde belijdenis, had tijdens haar verblijf in Amerika van deze rede kennis genomen en voelde zich gedrongen haar in onze taal overtezetten.

Van deze taak heeft zij zich, over het geheel, uitnemend gekweten. Den inhoud van het oorspronkelijke heeft zij liefdevoel ingevoeld en er een vorm voor gevonden, die even bevallig als gepast voor de digniteit van het onderwerp is.

Wat M. j. K. bewoog tot vertaling is te waardeeren. Het getuigt zoo van haar hartelijke instemming met de gereformeerde leer, als van haar drang om anderen voor die leer te winnen.

De rede toch van Dr. Vance noemt zij, in het woord, dat ze aan haar vertaling vooraf laat gaan, eene »over de Besluiten Gods" en daarbij vertelt ze dan, dat de redenaar heeft gesproken »tot vele menschen, die aan deze Besluiten Gods een aanstoot nemen, die de predestinatie angstig verwerpen, als een leer welke God iets ongerijmds zou toeschrijven en die daardoor de zekerheid en den troost, welke God ons in de openbaring van Zijn plan schonk, moeten derven".

Wetend, dat »ook in ons vaderland vele vrome menschen zijn, die niet over de schijnbare bezwaren dezer leer kunnen heenkomen", eindigt ze dan met te zeggen: »Voor hen wil ik Dr. Vance in onze taal laten spreken, met de bede, dat hij ook hen bemoedige en trooste en hun toone de onuitsprekelijke liefde en wijsheid Gods in Zijn Raadsbesluit betreffende de behoudenis van het menschelijk geslacht".

Zooals ik zei, dit motief, dat bij Mej. K. tot haar vertalen van de Amerikaansche rede voorzat, valt te waardeeren. Als goed gereformeerde, jonge vrouw, zelf geloovend aan de praedestinatie en daarvan, wat de Canones van Dordt noemen een »onuitsprekelijken troost« genietend, doet het zoo weldadig aan, dat zij, gedreven door echt vrouwelijk medegevoel met wie dezen troost missen, ook aan hen dien troost wil bijbrengen en wel door ze over de bezwaren, die ze tegen de leer der praedestinatie hebben, heen te helpen.

En als middel daartoe achtte zij dienstig de rede van Dr. Vance over Gods onveranderlijk en eeuwig plan voor des menschen behoudenis.

Voor het werk dat Mej. K. op zich nam en de wijze waarop zij het volbracht heeft, heb ik dan ook niets dan lof, wat mij echter, hoe noode ook, niet verhinderen mag hier enkele bedenkingen te opperen tegen de rede zelf van den Amerikaanschen theoloog Dr. Vance.

* * *

Het oorspronkelijke is niet in mijn bezit en ik moet dus, wat ik, bij mijn weten der kennis van de Amerikaansche taal waarover M. j. K. beschikt, vol vertrouwen doe, op de vertaling afgaan.

Dr. Vance dan heeft zijn rede in onderdeelen gesplitst en boven het eerste staat de predestinatie met als ondertitel: »Paulus leer omtrent de besluiten Gods" waarbij dan verwezen wordt naar Rom. 8: 28—39 en Eph. 1: 3—12.

Mijn eerste bedenking is tegen de uitdrukking *de* besluiten Gods in dit verband. Want, wijl wij onder de praedestinatie of vóórbeschikking bepaaldelijk verstaan de leer van »de goddelijke verkiezing en verwerping", behooren tot de leer der »besluiten" Gods, ook nog andere »besluiten" dan dat der »praedestinatie".

Mijn tweede bedenking is, dat Dr. Vance, ook blijkens den titel zijner rede: »Gods onveranderlijk en eeuwig plan voor des menschen behoudenis", de vóórbeschikking vereenzelvigt met de »verkiezing".

En dat niet alleen blijkens dien titel.

Want op blz. 19 lees ik: »het is van beteekenis, dat de twee voornaamste uitspraken, die in den Bijbel over de predestinatie voorkomen, door Paulus geschreven zijn« en met die twee wordt dan gedoeld op Rom. 8:28—39 (waarin »de gouden keten des heils« voorkomt) en Eph. 1:3—12. En op blz. 17 wordt de vraag: *Wat is predestinatie?* kortweg beantwoord met: *Het plan Gods voor des menschen behoudenis.*

Naar gereformeerde belijdenis echter, en Dr. Vance is immers een gereformeerd predikant, is er een »praedestinatio duplex«, gaat de voorbeschikking èn over de verkiezing èn over de verwerping en ontbreken ook voor dit laatste geen uitspraken der Schrift (zie Canon. van Dord. 1, 10).

Dit vereenzelvigen van »Praedestinatie« met »Verkiezing« is mijn voornaamste bedenking tegen de Rede van Dr. Vance.

Daarbij komt dan nog wat hij op pag. 14 onder den titel: Karikaturen schrijft. Daar toch lees ik o.m.: »De dogmatici hebben scheiding gemaakt tusschen de besluiten Gods en Gods hart. Zij hebben deze leer (als ik het goed begrijp dan verstaat de redenaar hier onder praedestinatie »de praedestinatio duplex«) in in een droog en saploos dogma verkeerd. Zij hebben haar teruggebracht (!) tot een ontvleesch geraamte, en dit de ziel als voedsel voorgezet. Zij was beroofd van heur geur, van haar dons, van haar levensadem, en kan het iemand bevreemden, dat de menschen haar alzoo aangeboden, een *harde* leer noemen?«

Voor een gereformeerd predikant dunken deze invectiven tegen de »dogmatici« mij nog al zonderling en deze zegswijze waarin hij zijn inzicht omtrent ontstaan en wezen van het *dogma* uitdrukte, doet mij vermoeden, dat dit inzicht een gevolg is òf van onbekendheid met de voor hem zoo antipathieke dogmatici òf van de eigenaardige mentaliteit van dezen doctor welke uitkomt op pag. 9 waar ik lees: »een een Christen moet gewillig zijn om menschelijke redeneeringen en menschelijke logica prijs te geven«.

Dat onder de Karikaturen van de praedestinatie, volgens Dr. Vance, ook behoort de beschouwing: »God is zonder eenige verplichting«, »Hij is niemand verantwoording schuldig«, waaraan de redenaar dan toevoegt: »En logisch is dit alles waar; doch moreel is het een leugen«, — dunkt mij zeker niet minder bedenkelijk. Bedenkelijk omdat dit vlak ingaat tegen de gereformeerde leer, dat de rechtsverhouding tusschen God en mensch saamhangt met het eerst in het Paradijs gesloten »werkverbond«.

* * *

Dan hoe dit alles zij, ik kan niettegenstaande de vele bedenkingen die ik tegen deze rede van Dr. Vance heb, haar lezing toch wel aanbevelen.

Ik denk daarbij aan het „wie zielen vangt is wijs" uit Sp euken XI.

Het spreken toch over de Praedestinatie als »Gods onveranderlijk eeuwig plan voor des menschen behoudenis" kan althans sommige menschen trekken tot de kennis van Gods verkiezende liefde.

En dat is in onze dagen, waarin velen voor hun bewustzijn ontzonken zijn aan het besef dat de zaliging Gods werk is, al iets.

In zooverre heeft Mej. K. dan ook een goed werk gedaan met Dr. Vance in onze taal te laten spreken.

* * *

Of nu alle lezers van dit boekje over hun bezwaren tegen de Vóórbeschikking zullen heenkomen, waag ik echter te betwijfelen.

Verkiezing en Verwerping zijn nu eenmaal begrippen, die, als rechts en links, recht en plicht, voogd en pupil, tot elkaar in wederzijdsche verhouding staan. Het eerste kan men niet denken zonder het ander.

En nu moge Dr. Vance al beweren, »dat een christen gewillig moet wezen om menschelijke logica prijs te geven," maar een andere logica hebben wij nu eenmaal niet en ons logisch denken mogen wij en laat zich ook niet verkachten.

Het bezwaar tegen de praedestinatie, — de verhaalster spreekt van »schijnbare" bezwaren, — zit voor velen minder in de Verkiezing, dan in de „Verwerping."

Dr. Vance spreekt van „ernstige" bezwaren, die de praedestinatie voor vele goede menschen oplevert, en voegt er aan toe dat deze bezwaren niet ingebeeld zijn.

Alzoo „schijnbaar" en dus „niet-ernstig" en „niet-ingebeeld" en dus „wèl-ernstig." Het is maar, van welken kant men de zaak òf liever van welken kant men de menschen bezie.

Ten deele ben ik het eens met wat Dr. Vance schrijft over „het voortkomen dier bezwaren uit de beperktheid van het menschelijk verstand." Maar, waar bij deze bezwaren het accent valt op de »Verwerping" brengt men hen, die tegen de „praedestinatie" bezwaar hebben, over hun bezwaren, door, gelijk de redenaar gedaan heeft, van het „besluit der verwerping" zooal niet te zwijgen, dan toch te verdoezelen, niet veel verder.

Veel verder brengt men ze dan ook, naar het mij voorkomt, met ze de lezing te bieden van den Canon van Dord, het eerste der »vijf artikelen tegen de Remonstranten", waarin, ook voor het *denken* en bij al de beperktheid van ons verstand, op zoo onverbeterlijke wijze gehandeld wordt van de leer der »goddelijke verkiezing en verwerping".

Voor het laatste zij, zoo noodig, verwezen naar § 15 en § 17 van dat 1e artikel.

Mijn beoordeeling van de door Mej. K. vertaalde rede van den Amerikaanschen theoloog meen ik dan ook dus te kunnen saamvatten: wat zijn willend-Ik tot spreken dreef en bewoog, was wel goed, maar niet-goed was de wijze, waarop hij die willing in een handeling uitte, want daarmee schoot hij, althans om de verder-denkende tegenstanders van de praedestinatie-leer te winnen, te kort.

Met »kansel-argumenten" als dat op p. 9, is dit bij onze »intellectueelen" niet te verhelpen.

En zoo versterkt dan ook deze rede mij weer in de overtuiging, dat niet door wat zij, die de gereformeerde leer noch kennen, noch beleven, haar *hardheid* noemen, te verzachten of te verdoezelen, maar door haar klaar en ongerept voor te dragen, de intellectueelen, ook onder de jongeren, die zeggen te *zoeken*, voor zooveel aan ons staat, zijn te winnen.

Toch kan dit boekje wel nut doen en moet men het daarom niet ongelezen laten.

G.

Uit de Pers.

In de *Rotterdamsche Kerkbode* schrijft Ds. Landwehr over de eenheidsbeweging van onzen tijd het volgende:

Men spreekt in den laatsten tijd nog al dikwijls over eenheidsbeweging.

Er moet meer eenheid onder de christenen komen.

Weg met alle kerkelijk exclusivisme!

Dat was goed voor minder ontwikkelde menschen, die meenden in hun kerk de vervulling van alle idialen te zien, maar intellectueele lieden hadden van dat gedoe een afkeer.

De muren, die gebouwd waren om eigen erf, moesten maar eens omgetrokken worden.

Het was immers ook in het geheel niet overeenkomstig den wil van Christus, om zoo te doen.

En het universeele van het christendom kwam immers zoo in gedrang.

Daarom moest er naar eenheid gezocht worden.

Eenheid onder de studeerende jongelingen.

Allen opgenomen in één groote christelijke studentenvereeniging.

Eenheid in de kerken.

Beurten-waarneming voor predikanten van andere kerkformatiën.

Eenheid op nationale feestdagen.

Samen optreden met mannen, die zelfs den Christus Gods verwerpen.

Eenheid op ieder terrein.

En dat alles onder den schoonen schijn van liefde en toenadering.

Zulk een eenheidsbeweging vinden wij hoogst gevaarlijk.

Of wij geen eenheid willen?

Zeker, maar geen eenheid ten koste van beginselen.

Ons dunkt, de geschiedenis heeft ons genoeg leergeld gegeven.

In het zwaarbeproefde Duitschland is in het begin van de voorgaande eeuw eene eenheidsbeweging geweest op kerkelijk terrein, welke gekroond werd door het totstandkomen van de Unie.

Gereformeerden en Lutherschen deden beiden wat water in den wijn, de scherpste puntjes van de belijdenis werden afgestompt, ieder liet wat vallen en de eenheid, de fusie was er. Toen ontstond de Evangelische kerk, waar nooit kracht van uitging.

Zie maar eens, wat van Duitschland aan het licht treedt.

Is daar in de Evangelische kerk kracht geopenbaard?

Heeft men daar ernstig geprotesteerd tegen verwerping van de reggermacht?

Heeft men daar kloek zich uitgesproken tegen de zucht naar Revolutie op ieder terrein?

Neen, enkele predikanten hebben zich laten hooren tegen de voorgenomen scheiding van kerk en staat, maar anders is het overal stil.

Er is geen geestelijke kracht.

Laten wij daaraan ons spieg len.

Eenheid is goed, maar geen valsche eenheid.

Geen eenheid met verloochening van beginselen.

Zulk een eenheid is een af te bidden ramp.

En het is een veeg teeken des tijds, dat er ook in onze Gereformeerde kerken zijn, die zulk een eenheidsbeweging begeeren.

Wij zullen er tegen waarschuwen, zoolang wij kunnen, want, onder welke schijnschoone woorden deze eenheidsbegeerte zich ook openbaart, zij is een gevaar.

Het is verflauwing der grenzen.

Verwatering van beginselen.

In naam der liefde een doodsteek voor wat ons het heiligst behoort te zijn.

Dit woord van ernstige waarschuwing is zeker niet te onpas.

Officieele Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons:

Door de slechte verbinding met Nederland werd in Indië van de Vrije Universiteit, althans aan de Administratie weinig gehoord. Wederkeerig bleef het Bureel te vergeefs naar Indische berichten uitzien.

Toch bleef de arbeid, dank zij de keurige leiding en flinke actie van den algemeenen secretaris, den heer P. M. Hoekstra te Bandoeng, voortdurend en voorspoedig voortgaan.

De incasseering had zoo geregeld mogelijk plaats en de ontvangen bijdragen werden bij een bankinstelling gedeponeerd. Dat geld is dus in goede bewaring en zal zeker dienen om de contributie over 1919 te verhoogen.

Daarbij komt nog, dat de heer Hoekstra voortgaat met het verbeteren der organisatie voor Medan (en Sumatra) Dr. Harrenstein en voor Semarang den heer A. Fernhout als correspondent heeft gevonden. Hoe gaarne zouden onze broeders in Azië hooren, dat Amerika en Afrika even actief of nog beter aan het organiseeren waren. Wie weet, wanneer het postverkeer weer geregeld is, met welke berichten zij en ook die in Nederland zullen worden verblijd.

Zijn wij wel ingelicht, dan bestaat het voornemen om in Afrika de hand aan den ploeg te slaan. Met eenigen goeden wil zou dit niet moeilijk vallen. Er zijn op zooveel plaatsen in dit werelddeel oud-studenten van de Vrije Universiteit. Zoo deze oud-leerlingen hunne liefde voor de Alma-Mater eens wilden openbaren door de Vereeniging te steunen, zou de medewerking van Zuid-Afrika spoedig van groote beteekenis zijn.

Gereformeerd Traktaatgenootschap „Filippus."

De e.v. Bestuursvergadering wordt D. V. gehouden op Donderdag 20 Febr. 1919. Stukken voor deze Verg. worden tot 18 Febr. ingewacht bij

J. TER BORG, *Secretaris.*

Wolvega, 20 Januari 1919.

Buitenland.

N.-Amerika. De zaak van Ds. Bultema omtrent het duizendjarige rijk.

De jongste Synode der Chr.-Geref. Kerk sprak uit dat de gevoelens van Ds. Bultema omtrent het duizendjarig rijk, ontvouwd in zijn boek »Maranatha«, in strijd zijn met de Geref. belijdenis en dat daarom genoemde predikant handelt in tegenspraak met het verbindingsformulier. Er werd door de Synode een commissie benoemd om de zaak Maranatha aanhangig te maken en toe te lichten bij de Kerk van Muskegon I. Deze commissie heeft zich van haar opdracht gekweten. De kerkeraad van Muskegon werd bezocht, zijn aandacht werd gevestigd op het besluit der Synode, terwijl tevens het verzoek gedaan is zijn leeraar in behandeling te nemen. Na eenige discussie beloofde de kerkeraad de zaak te zullen behandelen en de commissie in kennis te stellen met den uitslag. Zoo is geschied.

In een schrijven aan de commissie deed de kerkeraad van Muskegon weten, dat zijn leeraar nooit bedoeld en gezegd heeft, dat Israël en de kerk absoluut gescheiden zijn. Voorzoover de gewraakte uitdrukking »wezensverschil« tot die meening aanleiding gaf, wil de predikant die uitdrukking als onjuist terugnemen. Ook had de leeraar nooit het Koningschap van Christus als zoodanig in twijfel getrokken, dat hij in den zin van de belijdenis niet spreken kan van het Koningschap van Christus over de kerk, daar het toch duidelijk is, dat de Confessie dit Koningschap bloot geestelijk, middellijk en figuurlijk neemt, zooals Christus door zijn Woord en Geest zijn volk regeert. Ook was het de bedoeling van den leeraar niet om de Belijdenis te bestrijden, alleen wilde hij de gedachte afweren, alsof er voor het theocratisch volk Israël geen herstel en geen Koning meer is, alsof de laatste relatie tusschen Christus en zijn gemeente, als het lichaam van Christus, zou aangegeven zijn in het Koningschap van Christus over haar, en alsof Christus reeds thans in den zin van Openb 11:15 het Koninkrijk bewijd zou hebben aanvaard. Eindelijk erkende Ds. Bultema ten volle, dat in het oppergezag van Christus over de kerk het beginsel van alle kerkrecht gelegen is.

Wat de kerkrechtelijke zijde der zaak betreft, erkent Z.W.Eerw. dat hij plechtig beloofd heeft, in geval van twijfel van eenige waarheid, een gravamen te zullen indienen; hij had dit echter niet gedaan omdat hij geen bezwaren tegen de belijdenis had. Wel erkent hij dingen geleerd te hebben die in de belijdenis niet uitgedrukt zijn. Tenslotte verklaarde Ds. Bultema, dat het hem leed deed, dat hij zijn gedachten niet aanstonds nader geformuleerd heeft in verband met de Geref. belijdenis, overtuigd dat hij zich onvoorzichtig en onvolledig heeft uitgedrukt, en dat hij bereid is zijne gevoelens nader te ontvouwen.

De kerkeraad meende met deze verklaringen van zijn leeraar genoegen te moeten nemen.

De commissie heeft als haar oordeel uitgesproken, dat het niet gaat om de bedoelingen van Ds. Bultema, ook niet om een enkele gewraakte uitdrukking, maar om hetgeen hij duidelijk en helder heeft uitgesproken omtrent het Koningschap van Christus en de eenheid van de kerk van Christus. Is hij nog van hetzelfde gevoelen, dan is hij eenvoudig censurabel, volgens het besluit der Synode. De Synode heeft geoordeeld, dat het niet aangaat om de belijdenis te wringen in het kader van »Maranatha«. De leerstellige quaestie is afgehandeld. De breedste vergadering der kerk heeft uitgesproken, dat »Maranatha« in strijd is met de belijdenis en dat Ds. Bultema niet gehandeld heeft volgens het formulier dat hij onderteekend heeft. Volgens de commissie ligt het nu op den weg van een der kerkeraden van de Classis Muskegon, om protest aan te teekenen tegen de handeling van Muskegon I.

Wat het verdere verloop van deze belangrijke zaak zijn zal, zien wij met belangstelling te gemoet.

Winckel.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Lazarus — Ootmoedig — Jan van Amstel.,

C. T. te D. vraagt:

Zou u mij in uw blad ook antwoord willen geven aangaande de herkomst en beteekenis van »hij is lazerus.«

Vooreerst zij opgemerkt, dat de juiste spelling is Lazarus. De naam doelt op den bekenden bedelaar uit de gelijkenis van den rijken man en den armen Lazarus. Deze laatste kenmerkt zich behalve door zijn godsvrucht ook door armoede en ziekte. Hij is de eenige persoon uit de vele gelijkenissen in het Nieuwe Testament wiens naam genoemd wordt.

In verband met Lazarus' armoede werd al spoedig zijn naam toegepast op personen, die aan alles gebrek hadden, maar vooral op hen die bezocht waren met de vreeselijke ziekte die melaatschheid heet. Zij kwam in het Oosten veel voor, bestaat daar nog, maar vertoont zich ook in Indië, aan de Kaap de Goede Hoop, ja zelfs op IJsland.

Nu meende men, te recht of te onrecht, de Lazarus uit de gelijkenis ook aan de ziekte leed, welke daarom vaak Lazarusziekte genoemd werd. Van wie er aan leed zei men: Hij is Lazarus, of ook wel: belazerd.

In Amsterdam vindt men nog de Lazarussteeg, een straatje dicht bij het voormalig ziekenhuis voor melaatschen, meestal het Leproozenhuis genoemd.

De naam wijst in elk geval op iemand die arm en ellendig is.

C. R. te A. vraagt:

Op een Nieuwjaarskaart der Marthastichting te Alphen aan den Rijn komt o. a. dit versje voor:

Zijt met ootmoedigheid bekleed.
Petrus 5: 5b.

Hooveerdigheid is valsch van doen,
van zeggen en van zeden:
Ootmoedig wil ik, ridder koen,
tot stijgen mij besteden.

Wat is hiervan de beteekenis?

De beteekenis van dit oude versje is: De trotsche is valsch in woorden, daden en manieren. Maar ik, schoon ik als een dapper man steeds hooger stijgen wil, wensch het te doen in ootmoed en nederigheid.

»Hooveerdigheid" is een oude spelling even als *peerd* voor *paard*, *smert* voor *smart* enz. In ondicht zou zeker het woord *als* vóór »ridder« zijn geplaatst. »Dat »koen« achter »ridder« staat is om den rijm, en komt buitendien meer voor, zooals o.a. blijkt uit den aanhef van het boek Job. De laatste regel klinkt ons vreemd. Hij beduidt: Ik wil mijn best doen, mij zelf er voor geven om hooger te klimmen! Wij zeggen nog: »Geld besteeden« voor »geld uitgeven«.

P. P. wenscht te weten wat met het volgende vers bedoeld wordt, en op wien het ziet.

Hier rust de eer der Amstelheeren,
Die Turken woo, en ook den zweed.
Hielp met kracht op Funen keeren,
En Gustavus' zeemacht sleet;
Tromp de hand bood twee paar dagen
In den slag bij Brittenland,
Zwaar gewond maar nooit verslagen
Streed voor de eer van 't vaderland.
Looft dien vromen zeebeschermer,
Schrijft zijn naam in eeuwig marmer.

(De spelling is naar de onze veranderd.)

Het vers, blijkbaar een grafschrift, ziet op den zeeheld Jan van Amstel uit de zeventiende eeuw.

De inhoud komt hierop neer:

Hier ligt begraven een man, die de roem was van zijn geslacht. Hij overwon de Turken, streed op Funen tegen de Zweden en sloeg de Zweedsche vloot. Hij vocht onder Tromp in den vierdaagschen zeeslag. Hij bekwam zware wonden in den strijd, maar werd nooit verslagen.